

УКД 7. 012

Сьомкін Володимир Васильович
кандидат мистецтвознавства, доцент
Національної академії керівних
кадрів культури і мистецтв
syomkindeniss@gmail.com

ПРОБЛЕМА ПАРАДИГМИ СУЧАСНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ "ДИЗАЙН"

Стаття присвячена обґрунтуванню сучасної технології освіти в галузі дизайну на основі актуалізації новітніх напрямів дизайн-діяльності в контексті вдосконалення технології навчання зі спеціальності "Дизайн" та підвищення якості і ефективності педагогічної системи у вищих навчальних закладах з усіх спеціалізацій дизайну. Автором використано в якості методів дослідження систематизацію, аналіз проектних рішень, класифікацію; окреслено соціально-культурну проблематику в контексті актуалізації, зокрема таких сучасних напрямів дизайн-діяльності, як метод дизайн-програмування, екодизайн, бізнес-дизайн, ергодизайн. Представлені результати можуть забезпечити створення сучасних навчальних планів і відповідно робочих програм із урахуванням напрямів дизайн-діяльності, що суттєво розширює знання, навички та практичну підготовку студентів щодо вирішення різноманітних завдань навчального процесу, соціально-культурних завдань та стимулює подальший розвиток теоретичних аспектів мистецтвознавчої науки в галузі дизайну.

Ключові слова: дизайн, метод дизайн-програм, екодизайн, бізнес-дизайн, ергодизайн, парадигма, освіта.

Сьомкін Володимир Васильович, кандидат мистецтвознавства, доцент Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

Проблема парадигмы современной технологии образования по специальности "Дизайн"

Статья посвящена обоснованию современной технологии образования в области дизайна на основе актуализации новейших направлений дизайн-деятельности в контексте усовершенствования технологии обучения по специальности "Дизайн" и повышения качества и эффективности педагогической системы в высших учебных заведениях по всем специализациям дизайна. Автором использованы в качестве методов исследования систематизация, анализ проектных решений, классификация; указана социально-культурная проблематика в контексте актуализации, в частности таких направлений дизайн-деятельности, как метод дизайн-программирование, екодизайн, бизнес-дизайн, эргодизайн. Представленные результаты могут обеспечить создание современных учебных планов и соответственно рабочих программ с учетом направлений дизайн-деятельности, что существенно расширят знания, навыки и практическую подготовку студентов по решению разнообразных задач учебного процесса, социально-культурных задач, а также стимулируют дальнейшее развитие теоретических аспектов искусствоведения в области дизайна.

Ключевые слова: дизайн, метод дизайн-программ, екодизайн, бизнес-дизайн, эргодизайн, парадигма, образование.

Syomkin Vladimir, PhD in Arts, Associate professor, National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

The problem of the modern paradigm of technology education in the specialty "Dizayn"

Further development of the design, theoretical and methodical development of modern trends of design expand the variety of objects, design ideology, methods and principles of solution methods design different tasks. The purpose of this work is justify the modern technology education in design, based on updating the latest design trends – in the context of improving technology education specialty "Design" and improving the quality and effectiveness of educational systems in higher education institutions from all specializations design. We use such research methods as classification, analysis of design decisions, classification. Socio-cultural issues in the context of mainstreaming, including such modern directions of design activity as a method of design – programming; Ecodesign; business design; erhodyzayn are designed .

Conclusions. The results could provide developing a modern curriculum and in accordance with the work programs, which will be taken into account are called modern lines of design activities, which significantly expands the knowledge, skills and practical training for students unambiguous decision different and quite necessary tasks as a learning process, social and cultural objectives and stimulate further development of theoretical aspects mystetstvoznaskoyi science in design.

Keywords: design, design method – programs, Ecodesign, business – design, erhodyzayn, the paradigm of education.

Актуалізація сучасних напрямів розвитку дизайну, теоретична і методична їх розробка значно розширили уявлення про потенціал дизайн-діяльності у контексті розмаїття дизайн-об'єктів, сучасних інноваційних методів та ідеології проектування, а також теоретичної розробки мистецтвознавчих аспектів у галузі дизайну. Існують публікації з цих питань [1, 1-7], [2, 1-4], авторська монографія [3, 20-25, 69-88, 202-265]. Наявність теоретичної і методичної розробки сучасних напрямів дизайн-діяльності,

а також проектна апробація на основі методів дизайн-проекування цих напрямів, актуалізує проблеми, спрямовані на удосконалення структури й якості педагогічної системи освіти в галузі дизайну. До цього часу в жодному дослідженні не ставилось питання інтегрованого підходу до ефективного використання потенціалу методів і засобів, притаманних означеним напрямам дизайн-діяльності. Мета роботи – актуалізувати новітні напрями дизайн-діяльності в контексті удосконалення технології навчання зі спеціальності "Дизайн" та підвищення якості й ефективності педагогічної системи у вищих навчальних закладах з усіх спеціалізацій дизайну. У роботі обґрунтовується зміст і сутність парадигми сучасної технології освіти зі спеціальності "Дизайн", спираючись на сучасні напрями дизайн-діяльності, а саме: метод дизайн-програмування; екологічний дизайн; бізнес-дизайн; ергодизайн.

Зупинимось на цих напрямках у контексті впровадження відповідно характерних для них методів в освітній процес у галузі дизайну, з урахуванням забезпечення системності, професійності, з орієнтацією на практику і якість знань, умінь і навичок сучасної дизайн-діяльності. У навчальних закладах, де є факультети дизайну чи будь-які спеціалізації дизайну, майже не знайшли відображення сучасні напрями дизайну, їхня професійна проектна ідеологія і науково-проектна стратегія, що не дозволяє забезпечити якість і конкурентноздатність навчально-освітніх процесів із урахуванням потреб сьогодення. Саме усвідомлення перенесення актуальності у дизайні комплексних об'єктів на проблему як домінуючу категорію проектного процесу, що розглядається як визначальний стан у формуванні проектного задуму і дизайнерського сприйняття, є функція організації ситуації, що припускає вираження дизайнерського задуму в структурі саме цієї ситуації, адекватної авторському задуму. Тобто комплексний об'єкт існує як стійка культурна форма, для якої відтворюється відповідна організація діяльності, саме тому організаційна проблематика актуалізується як невід'ємна характеристика комплексного об'єкту і як характеристика й істотний предмет дизайн-програмування.

Дизайн-програма – це метод дизайн-проекування (організації і керування проектною діяльністю) комплексного об'єкта, у якому об'єднані в єдиний системно осмислений процес розробка проектно-художньої концепції (дизайн-концепції) складного соціально-культурного об'єкта як змістовного ядра дизайн-програми і розробка програмно-цільової організації системи діяльності щодо реалізації розробленого об'єкта. Процес розробки дизайн-програм включає три семантично і функціонально взаємозалежні процесуальні блоки дизайн-програмування, що у методичних цілях вичленовані як цілком самостійні: організаційне програмування і керування дизайн-процесом; власне дизайн-процес (передпроектне дослідження, постановка проблеми, формування мети, розробка дизайн-концепції, дизайн-проекування комплексного об'єкта, можлива його реалізація); розробка нормативно-технічної документації в рамках проблематики дизайн-програми.

Екодизайну, як і дизайну загалом, притаманне прагнення оптимізувати різноманітні види діяльності в контексті досягнення найбільш раціональної організації такої діяльності з подальшою дизайн-розробкою предметного наповнення відповідного середовища, де реалізується та чи інша діяльність. Екологічній свідомості в екодизайні властиві установки на причетність, сприйняття себе як частини цілого, ототожнення з ним, з колом проблем, і в першу чергу, екологічних проблем у контексті дизайн-діяльності. Різноманіття екопроблематики та аспектів ресурсозбереження, а також здорового образу життя і проблематики середовища знайшли відображення в теоретичних і методичних розробках, а також у проектних апробаціях в екологічному дизайні.

Бізнес-дизайн як сучасний напрям дизайну з'явився на основі попереднього створення першої форми дизайну та комерційного дизайну США, що було пов'язано з конкурентноздатністю ринку. Перша форма дизайну – це класичний дизайн європейського континенту. Такі види діяльності, як інженеринг, дизайн, маркетинг, менеджмент, консалтинг, виробничо-технологічні і фінансово-економічні аспекти – притаманні кожному етапу і протягом усього процесу бізнес-діяльності. Саме ці риси характеризують так звану другу форму дизайну. Саме в США друга форма дизайну, яка у 60-ті рр. ХХ ст. мала назви "нон-дизайн", "тотальний дизайн" на відміну від "класичного дизайну", визначилась як пріоритетна на рівні розробки стратегії – продуманої організації і моделювання діяльності фірм, корпорацій, чіткої орієнтації на організацію і керівництво з пошуку, розробки і реалізації забезпечення конкурентності (з урахуванням доступного для огляду прогнозу), якості продукції і послуг.

Американський дизайн – комерційний дизайн як невід'ємна складова економічної структури суспільства – гідно пережив кризові явища 20 – 30 рр. ХХ ст., післявоєнний економічний підйом і подальші етапи розвитку сучасної наддержави. Таким чином, у процесі творчого діалогу європейського класичного дизайну та американського комерційного дизайну, в результаті оптимізації і взаємозбагачення методик і принципів дизайн-діяльності почала формуватись нова (друга) форма дизайну. Дизайн сприймає в якості першої форми дизайну європейський дизайн. Поряд із класичним дизайном, що представляє досить складне і різноманітне явище, одержав розвиток і знаходить усе більш визначені

риси тотальний дизайн ("недизайнерський дизайн", "нон-дизайн"). Ці терміни склалися в спеціальній літературі і практиці вже наприкінці 60-х рр. ХХ ст. Термін "нон-дизайн", тобто не дизайнерський, ін-акше тотальний дизайн або діловий дизайн, а сьогодні це бізнес-дизайн, констатує, що дизайнери методами дизайну можуть вирішувати будь-які завдання в умовах і сфері ринкових ситуацій.

Ергодизайн – це новий сучасний напрям дизайну як органічна та семантично обумовлена інтеграція дизайну й ергономіки в процесі дизайн-проекування і виробництва високоякісної, наукоємної, конкурентоспроможної, багатофункціональної або автоматизованої продукції як комплексного об'єкту, де актуалізація людського чинника визначається як пріоритетні рішення науково-проектних завдань методами ергономіки та дизайну. Постійне розширення напрямів дизайн-діяльності, сфер співпраці дизайну і ергономіки, ускладнення і комплексність дизайн-об'єктів акцентом на людський чинник свідчить про об'єктивну основу формування ергодизайну як сучасного напрямку дизайн-діяльності, що відображає інтеграцію наукоємних дисциплін – дизайну та ергономіки – і нову філософію рефлексії творення об'єктів і середовища матеріальної та художньої культури, а також техно-світу, який перетворить футурологічні об'єкти у реальність буття.

Сьогодні об'єктами ергодизайну є: електронні робочі місця; аеропорти та їхня диспетчерська служба; різноманітні за функціями складські автоматизовані виробництва; великі порти та їхня інфраструктура; створення і реалізація дизайн-програм; космічні кораблі і станції; об'єкти енергетики, включно А Е С. Таким чином, ергодизайн має в якості основного напрямку актуалізацію дизайнерської й ергономічної діяльності, спрямованої на оптимізацію і забезпечення зручності, функціонального комфорту і краси, досконалості та засобів краси, умов діяльності, а також оптимізацію функціонування людини в структурі складних виробничих систем, збереження здоров'я в умовах конкурентного середовища чи в екстремальних умовах, в експлуатації складних об'єктів визначеної функціональної спрямованості середовища життєдіяльності. Включення у зміст навчального процесу зі спеціальності "Дизайн" проблем щодо зазначених сучасних напрямів дизайн-діяльності відповідають потребам сьогодення: інноваційності освіти, наближення проектно-практичних навичок до сучасного рівня соціально-культурних потреб, а також потенціалу і перспектив розвитку промисловості, науки і сучасної освіти в країні.

Професійна рефлексія дизайну з проблем удосконалення освіти свідчить, що дизайн має тенденцію до випередження формування в освітньому процесі знань, умінь і практичних навичок у галузі дизайну, саме в процесі збагачення та оновлення освітніх технологій шляхом упровадження в навчальний процес вищих навчальних закладів інноваційних методів і принципів: методів і принципів дизайн-програмування; методів і принципів екодизайну; методів і принципів бізнес-дизайну; методів і принципів ергодизайну.

Таким чином, у навчальних планах з дизайну будь-якої спеціалізації, а також у відповідних робочих програмах мають знайти відображення проблематика, тематика, завдання, які впроваджують в освітній процес тенденції і напрями сучасної дизайн-діяльності. Варто підкреслити, що актуалізація і наукова розробка окреслених напрямів дизайну в контексті сучасної педагогічної системи дозволяє фактично представити парадигму інноваційної технології освіти, що може збагатити якість і ефективність навчального процесу щодо спеціальності "Дизайн". Такі висновки мають відношення не тільки до сфери дизайн-діяльності, адже вони екстраполюються на інші види діяльності в умовах проявів глобальної економіки, конкуренції всесвітнього ринку освіти взагалі. Тож взаємозбагачення методик і принципів сучасних напрямів дизайн-діяльності створює передумови формування нової парадигми сучасної технології освіти зі спеціальності "Дизайн".

Література

1. Азрикан Д.А. Эргодизайн. Проблемы и перспективы / Д.А. Азрикан // Техническая эстетика. – 1987. – № 3. – С. 1-7.
2. Чайнова Л.Д. Качество жизни, эргодизайн и эргономика развития / Л.Д. Чайнова / Труды ВНИИТЭ. – М., 2004. – Вып. 10.
3. Сьомкін В.В. Дизайн, тенденції та напрями розвитку : монографія / В.В. Сьомкін. – К. : Альтерпрес, 2009. – 528 с.

References

1. Azrikan, D. A. (1987). Ergo-design. Problems and perspectives. *Tekhnicheskay estetika*, 3, 1-7 [in Russian].
2. Chainova, L. D. (2004). Quality of life, ergo-design and ergonomics of the development. *Works of WNIITE*. (Issue 10). Moscow [in Russian].
3. Syomkin, V. V. (2009). Design, tendencies and trends of the development. Kyiv: Alterpres [in Ukrainian].